Roll No. ________ **Code No. Q-4301**

SECOND SEMESTER EXAMINATION 2021-22

M.A. - SANSKRIT

Paper - III

n'kZu

Time : 3.00 Hrs. **Max. Marks : 80**

Total No. of Printed Page : 03 **Mini. Marks : 29**

---

ukV & iz'u i= rhu [k.Mksa esa foHkDr gSA lHkh rhu [k.Mksa ds iz'u funsZ'kkuqlkj gy dhft;sA vadksa dk foHkktu izR;sd [k.M esa fn;k x;k gSA

[k.M & ^v*

v/kksfyf[kr"kq iz'u"kq ;Fkk:fp "kV~ iz'ukuka lek/kku;k%

1. कः शब्दः ? **6x2=12**
2. उपमानस्य लक्षणं लिख्यताम् ।
3. सांख्यदर्शने सत्कार्यवादस्य कति कारणानि सन्ति ?
4. सांख्यदर्शनस्य पंचविंशतिः तत्वानां नामानि लिख्यताम् ।
5. सांख्यदर्शने कः कैवल्यं प्राप्नोति ?
6. सूक्ष्मशरीरे कति अवयवाः सन्ति ?
7. समाधिः इत्यस्य कति भेदाः ?
8. चार्वाक दर्शनस्य प्रवर्तकः कः अस्ति ?
9. अष्टांगमार्गः कस्मिन् दर्शने वर्णितः ?
10. जैनदर्शनस्य किं प्रयोजनम् अस्ति ?

[k.M & ^c*

v/kkfyf[krkuk i!'ukuk mRrjkf.k n;e & ¼200 'kCn"k½ dkMfi 4

1. शब्दप्रमाणस्य स्वरूपं व्याख्यायताम् । **4x5=20**

2. उपमानप्रमाणे लेखं लिख्यताम् ।

3. द्विधा विधाय चेकैकं चतुर्धा प्रथमं पुनः।
   स्वस्वेतरद्वितीयांशैर्योजनात् पंच पंच ते ।। समीक्ष्यताम्।

4. जीवन्मुक्तस्य लक्षणं किमस्ति ? व्याख्यायताम ।

5. अध्यवसायो बुद्धिः धर्मो ज्ञानं विराग ऐश्वर्यम्।
   सात्विकमेतद्रूपं तामसमस्माद्विपर्यस्तम् ।।
   व्याख्यायताम् ।

6. सांख्यमतेन सुष्टिप्रक्रियां विविच्यताम्।

7. सांख्यदर्शने प्रत्ययसर्गस्य वर्णनं क्रियताम्।

8. नास्तिकदर्शनस्य विशेषतां वर्णयताम्।

[k.M & ^l*

v/kkfyf[kr"k pRokj% i!'uk% lek/k;k% &

1. कश्चिद्वयोः सप्रसंग व्याख्या कार्या – **4x12=48**

   क. समाधिर्द्विविधः सविकल्पको निर्विकल्पकश्चेति।

   ख. संसर्गो वा विशिष्टो वा वाक्यार्थो नात्र सम्मतः ।
   अखण्डैकरसत्वेन वाक्यार्थो विदुषां मतः इति ।।

   ग. अस्यांगानि यमनियमासनप्राणायामप्रत्याहारधारणाध्यानसमाधयः।

2. न्यायदर्शनस्य प्रमुखचार्याणां परिचयं देयम्।

vFkok

अर्थापत्तिप्रमाणस्य स्वरूपं वर्णयताम्।

3. कश्चिद्वयोः सप्रसंग व्याख्या कार्या –

क. वैराग्यात् प्रकृतिलयः संसारो भवति राजसाद्रागात्।
ऐश्वर्यादविघातो विपर्ययात् तद्विपर्यासः।।

ख. वत्सविवृद्धिनिमित्तं क्षीरस्य यथा प्रवृत्तिरज्ञस्य ।
पुरूषविमोक्षनिमित्तं तथा प्रवृत्तिः प्रधानस्य।।

ग. प्राप्ते शरीरभेदे चरितार्थत्वात् प्रधानविनिवृत्तौ।
ऐकान्तन्तिकमान्तिकमुभयं कैवल्यमाप्नोति।

4. वेदान्तमतेन सूक्ष्मशरीरोत्पत्तिं व्याख्यायताम्।

5. सांख्यमतेन बुद्धिस्वरूपं व्याख्यायताम्

vFkok

सांख्यदर्शने मोक्षप्रक्रियां सविस्तारं वर्णयताम्।

6. जैनदर्शनमतेन सप्तभंगीनयसिद्धान्तस्य वैशिष्ट्यं लिख्यताम्।

7. बौद्धधर्मस्य प्रमुखानां सिद्धान्तानां वर्णयताम्।

8. चार्वाकदर्शनस्य प्रमुखसिद्धान्तानां विवेच्यताम्

9. अष्टांगमार्गस्य स्वरूपं सविस्तारं वर्णयताम्।

--00--